

Motion till riksdagen 2019/20:1472

av **Kristina Axén Olin (M)**

Läkemedelsförsörjning vid krig och kris

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en nationell ambitionsnivå för vilka läkemedel och vilken sjukvårdsmateriel som det är nödvändigt att ha samt utse en ansvarig myndighet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tidigare fanns i Sverige statliga beredskapslager med bland annat läkemedel som primärt var avsedda för en situation med höjd beredskap eller krig, men även en möjlighet att användas vid en kris.

Dessa lager är idag i princip avvecklade, förutom med undantag av så kallade antivirala läkemedel att användas vid en pandemi. Läkemedelsförsörjningen är internationaliserad vilket kan medföra en extra sårbarhet. Tidigare hade Apoteket ett ansvar för läkemedelsförsörjning vid höjd beredskap och kriser men efter omregleringen 2009 avvecklades deras ansvar, och något beslut om hur läkemedelsförsörjningen skall fungera framöver har inte fattats.

På grund av hotbilden under det kalla kriget byggde Socialstyrelsen upp beredskapslager med sjukvårdsförnödenheter för hälso- och sjukvården. Bland annat fanns läkemedel avsedda för en krigssituation samt vissa läkemedel för att klara återstående fredssjukvård under höjd beredskap. Uppbyggnaden avslutades 1995–96. I slutet av 1990-talet gjorde Socialstyrelsen i samverkan med Försvarmakten en skadefallsstudie utifrån den förändrade hotbilden och med denna studie som grund beslutade Socialstyrelsen att reducera beredskapslagringen. Idag lagrar Socialstyrelsen endast sällan använda antidoter och vissa vacciner.

Folkhälsomyndigheten har ett visst lager rörande pandemi och smittskydd men utöver detta finns ingen beredskapslagring av läkemedel i statlig regi. Socialstyrelsens planeringsunderlag för civilt försvar visar att Försvarmakten är starkt beroende av den civila hälso- och sjukvården för sin medicinska förmåga. Fram till omregleringen av apoteksmarknaden år 2009 åtog sig Apoteket AB genom ett verksamhetsavtal med staten

att på affärsmässiga grunder fullgöra uppgifter inom totalförsvarets läkemedelsförsörjning. I utredningen som låg till grund för apoteksreformen framfördes att aktörerna på den omreglerade marknaden skulle ha intresse av att på affärsmässiga grunder fullgöra uppgifter inom totalförsvarets läkemedelsförsörjning. Utredningen ansåg att Försvarsmakten och andra berörda myndigheter borde upphandla tjänsterna.

Det ansvar Apoteket AB hade vid kris eller höjd beredskap har dock efter omregleringen inte ålagts någon annan aktör och inte heller har det skett någon upphandling i enlighet med utredningens intention.

I den nationella risk- och förmågebedömningen för 2016 konstaterar MSB att Sverige är fortsatt beroende av import av läkemedel. Sveriges inhemska produktion av läkemedel är liten och inga vacciner produceras nationellt. Samtidigt har apotek, sjukhus och grossister minskat sin lagerhållning. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samt Socialstyrelsens bedömning är att en gemensam ambitionsnivå borde upprätthållas när det gäller vilka hot Sverige borde ha beredskap för samt vilka läkemedel och sjukvårdsmateriel som det är nödvändigt att ha tillgång till.

Kristina Axén Olin (M)